

№ 16 (753)
Красавік 2019 года

Краязнаўчая газета

Выдаецца з красавіка 2003 года

bfk.by

У нумары:

- ☞ Кніга «Памяць»: аб'яднаем намаганні, каб перавыдаць летапісы раёнаў – стар. 4
- ☞ «Вянок»: асобнік зборніка Мікалая Ашукіна – стар. 5
- ☞ Юбілей Манюшкі: італьянец Банольдзі і нашая культура – стар. 6

Вынікі правядзення

У адкрытага конкурсу выканаўцаў беларускіх народных танцаў «Ветразь — 2019»

Ужо пяты год Цэнтр дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Ветразь» г. Мінска збірае творчыя калектывы з усёй краіны на сваёй танцавальнай пляцоўцы. З кожным годам геаграфія адкрытага конкурсу беларускіх народных танцаў толькі пашыраецца і расце.

17 красавіка ў сярэдняй школе № 71 г. Мінска сабраліся 18 калектываў з розных рэгіёнаў Беларусі, каб падзяліцца лакальнымі асаблівасцямі народнага танца на

У адкрытым конкурсе выканаўцаў беларускіх народных танцаў «Ветразь – 2019».

Акрамя танцавальных калектываў на конкурсе прысутнічалі ганаровыя госці – знамяны дзеячы культуры, навукі і педагогікі Беларусі.

Конкурс прайшоў на адным дыханні, прыгожа і шматгранна, хаця ўдзельнікаў было больш за дзвесце чалавек.

(Заканчэнне на стар. 3)

Афіцыйна

Чарговае пасяджэнне Рады БФК

18 красавіка ў Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь адбылося плановае пасяджэнне Рады ГА «Беларускі фонд культуры».

Пасяджэнне адкрыў старшыня БФК Тадеўш Стружэцкі, быў абраны рабочы прэзідыум. Далей вёў рэй намеснік старшыні выканкама Уладзімір Адамушка. У парадку дня сталі два пытанні: справаздача аб дзейнасці ГА «БФК» за перыяд з сакавіка 2018 па сакавік 2019 г. і задачах на перспектыву; сустрэча з Ганаровым членам Рады ГА «БФК» народным мастаком Беларусі Васілём Шаранговічам і азнаямленне з яго персанальнай выстаўкай, наведванне Міжнароднай выстаўкі «Сальвадор Далі».

Са справаздачай выступіў старшыня грамадскага аб'яднання Т. Стружэцкі. У абмеркаванні выступілі Анатоль Бутэвіч, Сяргей Вечар, Уладзімір Гілеп, Аляксей Суша, Яўген Сахута.

Рада прыняла рашэнні:

- справаздачу ГА «БФК» аб дзейнасці за перыяд з сакавіка 2018 па сакавік 2019 г. і задачах на перспектыву зацвердзіць;

- рэкамендаваць Выканкаму ГА «БФК» абагульніць выказаныя ў выступленнях прапановы і ўключыць іх у план рэалізацыі.

Далей слова меў В. Шаранговіч (дарэчы, пасяджэнне праходзіла ў зале, дзе цяпер экспануецца ягона персанальная выстаўка «Гартаю старонкі жыцця»). Васіль Пятровіч распавёў пра свае працы, прысвячаныя роднай Мядзельшчыне, пра ілюстрацыі да твораў Якуба Коласа і Адама Міцкевіча. Аб канцэпцыі выстаўкі распавяла дачка мастака мастацтвазнаўца Наталля Шаранговіч. Скончылася мерапрыемства сярод працаў знакамитага і эпажанага С. Далі.

З дакладам Т. Стружэцкага пазнаёмім чытачоў у наступным нумары.

В. Шаранговіч з дачкой Наталляй

Уласная інфармацыя
Фота Наталі КУПРЭВІЧ

Сяргей Жылік распавядае пра Соф'ю Гальшанскую

Пад час сустрэчы з Сяргеем Жылікам у Гальшанскай бібліятэцы

Па Гальшанах – з абазнаным чалавекам

Адзел абслугоўвання і інфармацыі Ашмянскай раённай бібліятэкі запрасіла ўдзельнікаў клуба «Сустрэча» на чарговае пасяджэнне. Кіраўнікі аб'яднання імкнуцца ўзбагаціць веды ашмянцаў аб мастацтве і краязнаўстве.

Адбылося выездное мерапрыемства ў аграпрадодк Гальшаны «Душою адданы радзіме малой», дзе прайшла сустрэча з чалавекам года Гродзеншчыны, чалавекам года Рэспублікі Беларусь у галіне культуры, спецыялістам па музеях і ахове гісторыка-культурнай спадчыны аддзела метадычнай работы Ашмянскага раённага цэнтра культуры Сяргеем Жылікам.

Вядучая Святлана Галінская расказала: дзе б ні працаваў Сяргей Аляксандравіч – у Граўжышкоўскай школе, першым сакратаром у адзеле па справах моладзі райвыканкама, у ААТ «Ашмянскі мясакамбінат», адзеле адукацыі ў адзеле культуры, былі неабходныя яго веды, творчыя здольнасці.

Присутныя з цікавасцю слухалі пра яго падарожжы па родным краі і за яго межы.

Сяргей Аляксандравіч расказаў і пра сваё захапленне жывапісам – у вольны час ён малюе карціны. Некалькі твораў ёсць у краязнаўчым музеі імя Ф. Багушэвіча ў Ашмянах. Любіць наш суразмоўца пагарыць часопісы, якія расказваюць пра сад і агарод. На яго прысядзібным участку расце некалькі відаў туяў, кусты ружаў радуць вока сваімі кветкамі. А «Рэгіянальная газета», правёўшы свой «Топ самых прывабных мужчынаў рэгіёна», выбрала яго самым прывабным мужчынам Ашмяншчыны.

Гасцям сустрэчы было цікава пачуць апавед гасця пра гісторыка-культурныя каштоўнасці Ашмяншчыны. Пад час мерапрыемства прысутныя задавалі пытанні, датычныя Гальшанскага замка, вадзянога млына і інш.

Удзельнікі мерапрыемства зрабілі аглядную экскурсію: наведалі руіны замка Сапегаў, пад яго сценамі паглядзелі інсцэніроўку пра Белую Панну і Манаха «Прывіды Гальшанскага замка», падрыхтаваную работнікамі аддзела культуры і арганізацыі вольнага часу Гальшанаў, завіталі ў музей Дугі Стрўвэ ў сельскай бібліятэцы.

Святлана ГАЛІНСКАЯ, загадчык аддзела абслугоўвання і інфармацыі Ашмянскай раённай бібліятэкі

На тым тыдні...

✓ Выдавецтва «Чатыры чвэрці» (галоўны рэдактар Ліліяна Анцух) 18 красавіка запрасіла на прэзентацыйную кнігу «Борисовская епархия: прошлое и настоящее» (пад агульнай рэдакцыяй епіскапа Барысаўскага і Мар'інагорскага Веніяміна). Мерапрыемства адбылося ў сталічным Палацы мастацтва ў рамках Міжнароднага пасхальнага фестывалю «Радость».

Выданне кнігі прымеркаванае да пяцігоддзя стварэння Барысаўскай епархіі. Сярод аўтараў – гісторыкі, святары, журналісты, якія імкнуліся дакладна і шырока прадставіць гісторыю праваслаўя на землях, што цяпер уваходзяць у епархію, уключна з багаццямі Барысаўскага, Барэвінскага, Крушскага, Лагойскага, Пухавіцкага, Смалявіцкага і Чорвенскага раёнаў. Асабліва ўвага надаецца старажытнаму, цяпер кафедральнаму, Барысаву, асабе заснавальніка горада полацкага князя Барыса Усяслававіча.

У сустрэчы бралі ўдзел стваральнікі кнігі, святары, гісторыкі, а таксама

народны камерны хор «Преображение» з Барысава.

✓ 18 красавіка ў Прэзідэнцкай бібліятэцы Рэспублікі Беларусь адбылася прэзентацыя перасоўнай выстаўкі «Чытаем разам – спасцігаем адно аднаго», дзе прадстаўленыя кнігі сучасных аўтараў з розных краінаў СНД.

Упершыню выстаўка была аанасаваная на XXVI Мінскай міжнароднай выстаўцы кірмашы. Арганізатарамі выступілі Савет па культурным супрацоўніцтве дзяржаваў – удзельніцаў СНД, Выканаўчы камітат СНД, Прэзідэнцкая бібліятэка Рэспублікі Беларусь. Прадстаўленыя 56 кніг з Азербайджана, Арменіі, Беларусі, Казахстана, Кыргызстана, Малдовы, Расіі, Таджыкістана і Туркменістана.

Літаратура – своеасаблівае адлюстраванне жыцця чалавека і грамадства. На жаль, у бібліятэках краінаў СНД нязначна прадстаўленыя кнігі сучасных аўтараў з краінаў былога СССР. Стварэнне выстаўкі кніг су-

часных аўтараў краінаў Садружнасці або аўтараў, якія пісалі ў ранейшыя часы, але актыўна выдаюцца сёння, дазволіць лепей спасцігнуць сённяшняе жыццё, каштоўнасці і накірунак руху суседзяў. Планаўца, што выстаўка наведзе вядучыя бібліятэкі розных краінаў СНД.

✓ У Рэспубліканскім цэнтры экалогіі і краязнаўства 18 красавіка прайшла цырымонія ўзнагароджання пераможцаў конкурсу Міжнароднага праекта «На сваёй зямлі». Ладзілі яго Міністэрства адукацыі, Міністэрства культуры, Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь, Грамадскай арганізацыі «Беларускі зялёны крыж».

Блізу ста беларускіх маладых мастакоў і мультыплікатараў, іх бацькоў і настаўнікаў сабраліся на ўрачыстае. Дыпламы, медалі і падарункі атрымалі лаўрэаты XIV Міжнароднага конкурсу жывапісу і графікі. Сёлета імі ва ўсім свеце сталі амаль 500 маленькіх мастакоў з 19-і краінаў свету. Была адкрытая выніковая выстаўка працаў – пераможцаў удзельнікаў ад нашай краіны.

Да 15 мая творы можна пабачыць у мастацкай галерэі цэнтра «Прырода і творчасць».

Маладых мастакоў, іх бацькоў і настаўнікаў вітала дырэктар цэнтра Алена Ануфравіч, дырэктар «Беларускага зялёнага крыжа» Уладзімір Шаўцоў, старшыня Беларускага саюза мастакоў Рыгор Сітніца.

✓ Музей сучаснага мастацтва запрасіў 18 красавіка на выстаўку Сяргея Баянкі «Кусок жэўтага настроення». Персанальная выстаўка прымеркаваная да юбілею мастака і дае магчымасць прасачыць дынаміку творчага шляху майстра: ад самай першай працы «Кусочек памяці» (1985 г.) да скончанай нядаўна – «Обрывок дождя».

Пабачыць творы можна да 28 красавіка.

✓ 23 красавіка ў Літаратурным музеі Петруся Броўкі прайшло адкрыццё выстаўкі «Рыгор Кобец. Шукальнік пшасця».

Сёлета беларускае кіно святкуе 95-гадовы юбілей. З гэтай нагоды Літаратурны музей Петруся Броўкі стварае выстаўку, прысвечаную таленавітаму драматургу, першаму прафесійнаму кінасцэнарысту Беларусі і аднаму з заснавальнікаў беларускага кіно – Рыгору Кобецу.

У гісторыю беларускага кіно назаўжды ўвайшлі першы гукавы беларускі мастоўны фільм «Двойчы народжаны» і камедыя «Шукальнік пшасця», знятыя паводле яго сцэнарыяў. За вялікі ўнёсак у станаўленне і развіццё беларускай кінематаграфіі Р. Кобец у 1935 г. атрымаў званне заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі.

На адкрыццё выстаўкі можна даведацца пра нялёгкае, але вельмі цікавае і інтрыгуючае гісторыю жыцця Р. Кобеца, а таксама пра станаўленне яго як кінематаграфіста і драматурга. Наведнікі пабачылі матэрыялы з Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь і музейныя прадметы з фондаў Літаратурнага музея Петруся Броўкі.

Выстаўку можна пабачыць да 14 мая.

©Green Cross Belarus 2019

Вынікі правядзення V адкрытага конкурсу выканаўцаў беларускіх народных танцаў «Ветразь — 2019»

(Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1)

Ацэньвала выканальніцае майстэрства рада экспертаў: **Алена Шылкіна**, дацэнт кафедры харэаграфіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў (далей — БДУКІМ), старшыня рады; **Ірына Бадунна**, старшы выкладчык кафедры харэаграфіі БДУКІМ, кандыдат культуралогіі; **Алена Каліноўская**, вядучы спецыяліст аддзела Інстытута павышэння кваліфікацыі БДУКІМ; **Георгій Чорны**, харэограф, кіраўнік народнага ансамбля танца «Крупіца» Крупіцкага цэнтра культуры імя Уладзіміра Грома Мінскага раёна, заслужаны работнік культуры Рэспублікі Беларусь; **Эвеліна Шчадрына**, старшы выкладчык кафедры этналогіі і фальклору БДУКІМ.

Пераможцы конкурсу танцавальных параў:

Першая ўзроставая група:

1 месца — Уладзімір Гудкоў, Альбіна Яцкевіч; «Явар» СШ № 159 г. Мінска;

2 месца — Валерыя Міхаленя, Ксенія Пенязь; «Вясейка» Вясейскай дзіцячай школы мастацтваў Слуцкага раёна;

3 месца — Дзмітрый Баброў, Алена Барысенка; клас харэаграфіі Хойніцкай дзіцячай школы мастацтваў.

Другая ўзроставая група:

1 месца — Васіліна Еўдакімовіч, Уладзіслаў Еўдакімовіч; Дзіцячая школа мастацтваў Асіповіцкага раёна;

2 месца — Аляксей Кавальчук, Аляксандра Грына; «Берагіня» Мётчанскага вучэбна-педагагічнага комплексу дзіцячы сад — сярэдняй школы Барысаўскага раёна;

3 месца — Арсеній Ляўчэня, Лінара Аюпава; «Рамонак» Навасельскага цэнтра культуры і вольнага часу Мінскага раёна.

Трэцяя ўзроставая група:

1 месца — Мікіта Бычко, Кацярына Саевіч; «Явар» СШ № 159 г. Мінска;

2 месца — Аляксей Паповіч, Крысціна Навіцкая; «Карагод» Ліплянскага сельскага Дома культуры Лельчыцкага раёна;

3 месца — Аляксей Клімовіч, Паліна Богач; «Валашкі» Новінскага сельскага Дома культуры Бярэзінскага раёна.

Чацвёртая ўзроставая група:

1 месца — Стась Асадчы, Аліцья Крымоўская; «Мілавіца» Цэнтра дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Ветразь» г. Мінска;

2 месца — Ігар Патупчык, Анастасія Тоўсцік; «Мілавіца» Цэнтра дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Ветразь» г. Мінска;

3 месца — Аляксандр Говар, Ксенія Артамонава; «Верасок», «Лявоніха» Капаткевіцкага гарадскога Дома культуры Петрыкаўскага раёна.

Пераможцы сольнай харэаграфічнай імпрывізацыі ў намінацыі «Яблычка»:

Першая група:

1 месца — Іван Гузан; «Берагіня» Мётчанскага вучэбна-педагагічнага комплексу дзіцячы сад — сярэдняй школы Барысаўскага раёна;

2 месца — Уладзімір Гудкоў; «Явар» СШ № 159 г. Мінска;

3-е месца — Кірыл Кудзін; «Берагіня» Мётчанскага вучэбна-педагагічнага комплексу дзіцячы сад — сярэдняй школы Барысаўскага раёна.

Другая група:

1 месца — Уладзіслаў Еўдакімовіч; «Сузор'е» Пратасевіцкага сельскага Дома культуры Асіповіцкага раёна;

2 месца — Арсеній Ляўчэня; «Рамонак» Навасельскага цэнтра культуры і вольнага часу Мінскага раёна;

3-е месца — Арсеній Кісялёў; «Верасок» Капаткевіцкага гарадскога Дома культуры Петрыкаўскага раёна.

Пераможцы сольнай харэаграфічнай імпрывізацыі ў намінацыі «Жабка»:

Першая група:

1 месца — Мікіта Бычко; «Явар» СШ № 159 г. Мінска;

2 месца — Ягор Бухвал; «Рамонак» Навасельскага

цэнтра культуры і вольнага часу Мінскага раёна;

3 месца — Арсеній Кісялёў; «Верасок» Капаткевіцкага гарадскога Дома культуры Петрыкаўскага раёна.

Другая і трэцяя групы:

1 месца — Аляксандр Говар; «Лявоніха» Капаткевіцкага гарадскога Дома культуры Петрыкаўскага раёна;

2 месца — Стась Асадчы; «Мілавіца» Цэнтра дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Ветразь» г. Мінска;

3 месца — Алег Барадаўка; «Сузор'е» Пратасевіцкага сельскага Дома культуры Асіповіцкага раёна.

Пераможцы сольнай харэаграфічнай імпрывізацыі ў намінацыі «Чобаты»:

Першая група:

1 месца — Уладзіслаў Еўдакімовіч; «Сузор'е» Пратасевіцкага сельскага Дома культуры Асіповіцкага раёна;

2 месца — Мікіта Бычко; «Явар» СШ № 159 г. Мінска;

3 месца — Ягор Бухвал; «Рамонак» Навасельскага цэнтра культуры і вольнага часу Мінскага раёна.

Другая група:

1 месца — Руслан Герасіменка; «Верасок» Капат-

кевіцкага гарадскога Дома культуры Петрыкаўскага раёна;

2 месца — Аляксей Макееў; «Рудабельскія зорачкі» Акцябрскага цэнтра вольнага часу, г.п. Акцябрскі.

Трэцяя група:

1 месца — Стась Асадчы; «Мілавіца» Цэнтра дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Ветразь» г. Мінска;

2 месца — Аляксандр Говар; «Лявоніха» Капаткевіцкага гарадскога Дома культуры Петрыкаўскага раёна;

2-е месца — Ігар Патупчык; «Мілавіца» Цэнтра дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Ветразь» г. Мінска;

2 месца — Вайцянкоў Капусты; «Мілавіца» Цэнтра дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Ветразь» г. Мінска;

3 месца — Юрась Барадзін; «Мілавіца» Цэнтра дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Ветразь» г. Мінска.

Пераможцы сольнай харэаграфічнай імпрывізацыі ў намінацыі «Мікіта»:

Першая група:

1 месца — Алена Барысенка; клас харэаграфіі Хойніцкай дзіцячай школы мастацтваў;

2 месца — Ксенія Цярэня; «Верасок» Капаткевіцкага гарадскога Дома культуры Петрыкаўскага раёна;

3 месца — Ксенія Пенязь; «Вясейка» Вясейскай дзіцячай школы мастацтваў Слуцкага раёна.

Другая група:

1 месца — Яніна Клімовіч; «Валашкі» Новінскага сельскага Дома культуры Бярэзінскага раёна;

2 месца — Надзея Дрозд; «Берагіня» Мётчанскага вучэбна-педагагічнага комплексу дзіцячы сад — сярэдняй школы Барысаўскага раёна;

3 месца — Лізавета Мядзведзь; «Мілавіца» Цэнтра дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Ветразь» г. Мінска.

Трэцяя група:

1 месца — Валерыя Філіпчык; «Рамонак» Навасельскага цэнтра культуры і вольнага часу Мінскага раёна;

2 месца — Аляксандра Грына; «Берагіня» Мётчанскага вучэбна-педагагічнага комплексу дзіцячы сад — сярэдняй школы Барысаўскага раёна;

3 месца — Ксенія Артамонава; «Верасок» Капаткевіцкага гарадскога Дома культуры Петрыкаўскага раёна.

Чацвёртая група:

1 месца — Анастасія Тоўсцік; гурт «GUDA», г. Мінск;

2 месца — Ірына Хамутова; «Мілавіца» Цэнтра дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі «Ветразь» г. Мінска;

3 месца — Ганна Клімашэўская; гурт «GUDA», г. Мінск.

Да конкурсу пераможцаў падрыхтавалі Святлана Балцэвіч, Алена Гушча, Вольга Дульская, Наталія Еўдакімовіч, Святлана Клімовіч, Мікалай Козенка, Людміла Лось, Ніна Макоўская, Марына Струнеўская, Ядвіга Суботка.

На заканчэнні V адкрытага конкурсу выканаўцаў беларускіх народных танцаў «Ветразь — 2019» вядучыя і арганізатары падзякавалі ўдзельнікам, якія сваім майстэрствам і шчырымі пачуццямі зрабілі імпрэзу яскравай і прыгожай.

Надзея КАСЦЯНЕВІЧ
Фота Наталі КУПРЭВІЧ

Ці патрабуе працягу летапіс народнай славы ў кнізе «Памяць»?

19 снежня 2018 года пад час прэзентацыі першага Гола малой радзімы, якую праводзілі газеты «Звязда», «Краязнаўчая газета» і грамадскае аб'яднанне «Беларускі фонд культуры» ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, у сваім заключным слове я звярнуў увагу прысутных на факт шматлікіх ініцыятываў ад краязнаўцаў краіны па неабходнасці сістэматызацыі краязнаўчых даследаванняў апошніх 30-і гадоў з мэтай папаўнення кнігі «Памяць» раёнаў і гарадоў Беларусі. У сваіх карэспандэнцыях у «Краязнаўчую газету», на сустрэчах пад час круглых сталаў, прэзентацыяў твораў многіх аўтараў-краязнаўцаў, што

Ніна Сянчурэ

праводзіліся «Краязнаўчай газетай», тэма дапаўненняў і зменаў у кнігу «Памяць» становіцца ўсё больш актуальнай. Прайшло ўжо 40 гадоў (з 1979), як пачалася праца над гэтай серыяй кніг па ўсіх раёнах і гарадах БССР, ініцыяваная аддзелам культуры ЦК Кампартыі Беларусі. Мне, як былому музейшычку, які выконваў работу інструктара ЦК КПБ, было даручана наладзіць (дакладней, арганізацыйна распачаць) яе ва ўсіх раёнах і гарадах краіны: у 1979 – 1980 гг. пачалі стварацца рабочыя групы пры ўсіх райкамах і гаркамах КПБ, якія ўзначальваліся сакратарамі партыйных камітэтаў. У склад групы увайшлі і мясцовыя краязнаўцы, работнікі музеяў і архіваў, ветэраны. Спісы групы

разглядаліся ў адзеле культуры і зацвярджаліся рашэннямі бюро рай-, гаркамаў КПБ.

Яшчэ ў 1979 г. пачалася праца над летапісам Шумілінскага раёна (ініцыятар – першы сакратар райкама КПБ Ніна Сяргеёўна Сянчурэ). На дапамогу ў гэтай няпростай рабоце ў Шуміліна з Мінска была накіраваная брыгада з ліку архіўных, музейных работнікаў на чале з інструктарам аддзела культуры ЦК КПБ У. Гілепам. У склад брыгады ўваходзілі вядомыя даследчыкі: архівіст Віталь Скалабан, музейшычкі Ала Купрайчык, Віктар Абрамаў і іншыя. Іх мэтай было разабрацца са зместам ужо назапашанага краязнаўцамі Шуміліншчыны матэрыялаў і даць пэўныя метадычныя рэкамендацыі для напісання і складання «Летапіс народнай славы» Шумілінскага раёна (такую першапачатковую назву атрымала будучая кніга «Памяць»). Вынікам работы шумілінскіх краязнаўцаў з'явіўся падрыхтаваны да друку як узор для іншых (хутчэй – пробыны варыянт) «Летапіс народнай славы Шумілінскага раёна». Ён жа, дасланы ў аддзел культуры ЦК КПБ, стаў аналітычным матэрыялам для стварэння метадычнай распрацоўкі па напісанні летапісаў іншых раёнаў.

Аднак, па завядзёны таго часу, што тычылася абавязковага ўзгаднення кожнага кроку палітычнай дзейнасці рэспубліканскіх парторганаў з ЦК КПСС, такая ініцыятыва павінна была ўзгадняцца з сакратарыятам ЦК КПСС. З гэтай нагоды нашая дэлегацыя ў складзе сакратара ЦК КПБ А. Т. Кузьміна, загадчыка аддзела культуры А. Л. Петрашкевіча і інструктара гэтага аддзела У. А. Гілепа выехала ў Маскву, маючы пры сабе 2 саквяжы матэрыялаў «Летапіс Шумілінскага раёна» з папярэдняй дамоўленасцю аб сустрэчы з сакратаром ЦК КПСС М. В. Зімяніным. Упэўненасць у тым, што нашу ідэю ўхваляць, была амаль стопрацэнтная.

Вымушаны канстатаваць: нас у ЦК КПСС не зразумелі. На першае пытанне Зімяніна: «А дзе ў саюзных рэспубліках яшчэ праводзіцца такая работа?» Аляксандр Трыфанавіч Кузьмін, не хаваючы гонару, адказаў: «Нідзе! Мы першыя!» Відаць, гэты адказ і вызначыў пазіцыю сакратара ЦК КПСС. Ён рэзка параіў нам дачакацца, пакуль такая праца будзе зроблена ў Расіі і ва Украіне. Былі і яшчэ разважанні аб цяжкасцях, што чакаюць складальнікаў «Летапісаў»,

але гэта мяне ўжо не цікавіла, бо было зразумела, што нашая ідэя «заваленая» класічным партыйным чынам – ініцыятыва знізу павінна высцець, каб пераўтварыцца ў ініцыятыву зверху. Гэтак думаў я.

А вось сакратар ЦК КПБ А. Т. Кузьмін думаў інакш. Ужо ў вагоне цягніка Масква – Мінск ён здзівіў нас з Петрашкевічам фразай, якая азначала непадпарадкаванне думцы сакратара ЦК КПСС: «І ўсё-ткі мы будзем выдаваць «Летапіс народнай славы» Беларусі. Для гэтага падключым Пятра Міронавіча Машэрава». Гэта азначала, што пытанне будзе вырашацца на самым высокім узроўні – з Брэжневым. Ці так гэта было, ці інакш, але работа ўжо не прыпынялася, і ў хуткім часе Аляксандр Лявонавіч Петрашкевіч узначаліў рэдакцыю кнігі «Памяць» пры Беларускай энцыклапедыі, якая ў хуткім часе ператварылася ў «Арганізацыйна-метадычны цэнтр па выданні гісторыка-дакументальных хронік памяці Дзяржаўнага камітэта па друку БССР» (у далейшым – Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь).

Вынік агульнавядомы. Наша краіна атрымала ўнікальную крыніцу зафіксаванай гісторыі, якую складаў сам народ, народ у асобах мясцовых даследчыкаў: краязнаўцаў, музейшычкі, бібліятэкараў, настаўнікаў.

Аляксандр Петрашкевіч

І не хацелася б зараз папракаць іх недахопамі, якія кожны можа знайсці ў тых болей за 120 тамоў «Летапіс». Скажам шчыра: прыспеў час пачаць (ці – прадоўжыць) працу над удасканаленнем кнігі «Памяць» да-

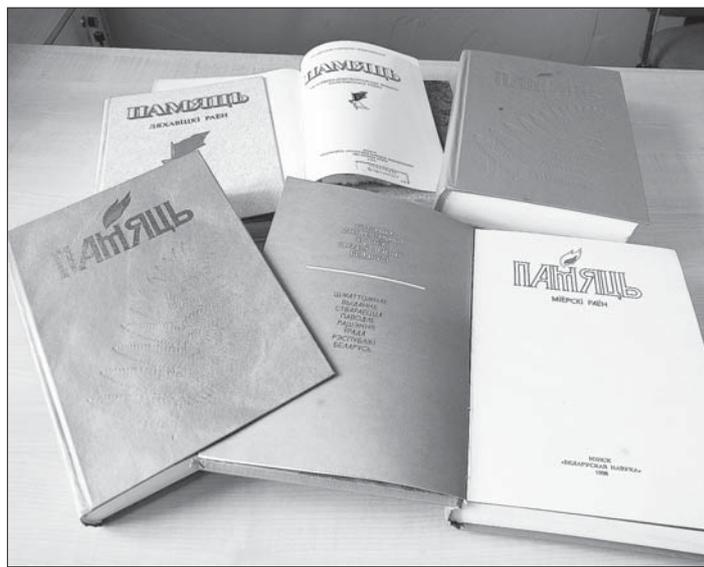

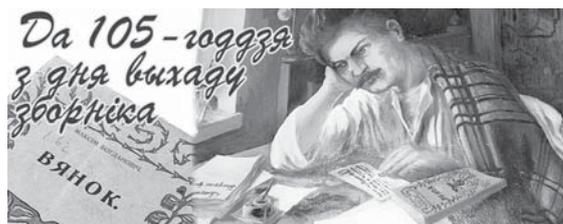
паўненнем яе прапушчанымі фактамі па ідэалагічных матывах, сувязямі гістарычных эпох, без якіх кніга губляе сваю гістарычную цэласнасць, а з ёю – каштоўнасць. Як ніколі наспеў час заглябіцца як у гісторыю краіны, так і ў гісторыю яе асобных мясцінаў, паселішчаў (асабліва зніклых), іх жыхароў – носьбітаў унікальных беларускіх прозвішчаў, традыцыяў, прафесіяў, а не толькі герояў войнаў і рэвалюцыяў.

Добра разумею, што для таго, каб сёння распачаць такую маштабную працу, мала аднаго артыкула ў «Краязнаўчай газеце». Усё залежыць (як і раней) ад таго, ці здолеюць нас пачуць вярхі. Як ператварыць ініцыятыву «нізоў» ва ўпэўненасць «вярхоў»? Усё для працягу гэтай высакароднай патрыятычнай справы ў нашай краіне ёсць. Назапашаныя агромністы матэрыялы ў малатыражных выданнях мясцовых краязнаўцаў, у краязнаўчых аддзелах бібліятэк, у музеях, навучальных установах. Кожны раён сваімі сіламі можа не толькі выканаць гэтую працу, але сёння здольны і выдаць дапаўненні да кнігі «Памяць». Гісторыкі, спецыялісты іншых накірункаў навукі маглі б стаць тым цэнтрам навукова-метадычнай працы над кнігай «Памяць». Было б жаданне «вярхоў», а арганізацыйна пабудова схемы працы «нізоў» – мясцовых групаў (камісіяў) – не ўяўляе вялікай цяжкасці.

Практычна такая дзейнасць па сваім характары – грамадская, праца грамадзянскай супольнасці.

Уладзімір ГІЛЕП,
галоўны рэдактар
«Краязнаўчай газеты»

«Вянок» з аўтографам Паэта

Працягваем расповед пра «Вянок» Максіма Багдановіча, дакладней, пра арыгінальныя кнігі 1913 года выдання, якія можна ўбачыць і сёння. Зразумела, найбольшую каштоўнасць маюць тыя асобнікі, на якіх паэт пакінуў дароўныя надпісы – сведчанне яго асаблівага стаўлення да будучага ўладальніка. Вынікі навукова-даследчай працы музейных супрацоўнікаў дазваляюць сцвярджаць, што ён надаваў важнае значэнне падпісанню кніг. Гэтак выказвай словы ўдзячнасці за падтрымку, дапамогу ў падрыхтоўцы і выданні зборніка, за тое, што родныя, сябры, калегі падзялялі яго погляды і меркаванні.

Каштоўных экзэмпляраў з аўтографамі М. Багдановіча было даволі многа, але не ўсе яны захаваліся. Напрыклад, вядома, што ў ліку шчаслівых уладальнікаў былі

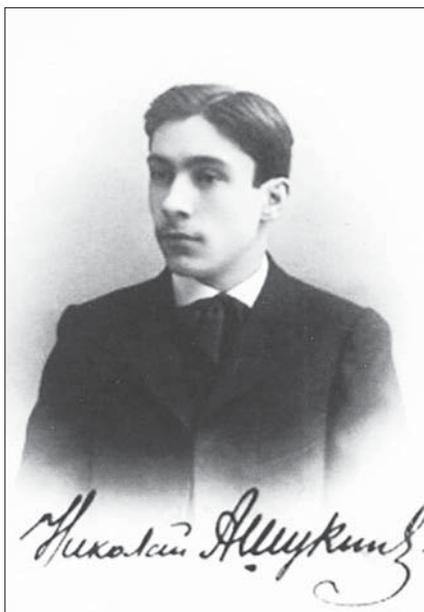
аднакласнік паэта Дзядор Дзявольскі, супрацоўнік рэдакцыі газеты «Наша Ніва» і першы рэцэнзент Антон Луцкевіч, рэдактар зборніка Вацлаў Ластоўскі і калега па яраслаўскай га-

зеце «Голос» Мікалай Агурцоў. Але месцазнаходжанне іх асобнікаў да гэтага часу не выяўленае; магчыма, калі-небудзь нам пашчасціць адшукаць кніжныя скарбы. У цэнтры сённяшняга апаведу – паэтычны зборнік, падараваны іншаму супрацоўніку газеты «Голос» – Мікалаю Сяргеевічу Ашукіну.

Гэты «Вянок» беларускага паэта захоўваецца цяпер у Маскве, у Расійскім дзяржаўным архіве літаратуры і мастацтва (РДАЛіМ). На тытульным аркушы можна ўбачыць штамп «Центральны Государственный архив литературы и искусства СССР. Библиотека», таксама напісаны інвентарны нумар асобніка – «№ 70728/8718а». Але самае галоўнае – аўтограф, які, па традыцыі, паэт напісаў ўверсе справа: «Николаю Сергеевичу Ашукину, чтобы не так скоро забыл, М. Богданович». На жаль, у гэтым дароўным надпісе аўтар не пазначыў ні даты, ні года, ні месца падпісання, але, з другога боку, у даследчыкаў з'яўляецца яшчэ адзін крыніца пошуку.

Пры падрыхтоўцы першага Поўнага збору твораў М. Багдановіча (1927 – 1928 гг.) укладальнікі займаліся вызначэннем кола знаёмых і сяброў паэта, галоўным чынам, праз бацьку Адама Ягоравіча. Але той не ўзгадаў Ашукіна ў ліку сяброў сына, а вось аднакласнік Д. Дзявольскі пісаў Юльяну Пшыркову 14 лютага 1958 г.: «Я знаю фамилии двоих, знавших Богдановича. Это – Ашукин, поэт и, точно бы, литературовед. И Николай Михайлович Тарабукин – искусствовед. Ашукин работал вместе с Богдановичем в Ярославской газете “Голос”. Жив ли он, а если жив, то и адрес можно узнать, думаю, в Союзе Писателей». Імёны сябра ўзгадаў, хутчэй за ўсё, па просьбе даследчыка, але Юльян Сяргеевіч больш цікавіўся біяграфіяй бацькі паэта, рыхтаваў кнігу пра яго.

На цяперашні момант невядома, ці кантактаваў хто-небудзь з беларускіх даследчыкаў з Ашукіным, які, напэўна, мог бы многае распавесці пра М. Багдановіча. І сам Ашукін быў вельмі цікавай асобай – літаратурны крытык, гісторык літаратуры, паэт, перакладчык з латышскай, ар-

Мікалай Ашукін

мянскай, фінскай паэзіі, шырынёю літаратурных інтарсаў вельмі блізкі да беларускага пісьменніка. Яны – амаль равеснікі: Мікалай з'явіўся на свет у 1890 г., Максім – у так скоро забыл, М. Богданович». На жаль, у гэтым дароўным надпісе аўтар не пазначыў ні даты, ні года, ні месца падпісання, але, з другога боку, у даследчыкаў з'яўляецца яшчэ адзін крыніца пошуку.

Пры падрыхтоўцы першага Поўнага збору твораў М. Багдановіча (1927 – 1928 гг.) укладальнікі займаліся вызначэннем кола знаёмых і сяброў паэта, галоўным чынам, праз бацьку Адама Ягоравіча. Але той не ўзгадаў Ашукіна ў ліку сяброў сына, а вось аднакласнік Д. Дзявольскі пісаў Юльяну Пшыркову 14 лютага 1958 г.: «Я знаю фамилии двоих, знавших Богдановича. Это – Ашукин, поэт и, точно бы, литературовед. И Николай Михайлович Тарабукин – искусствовед. Ашукин работал вместе с Богдановичем в Ярославской газете “Голос”. Жив ли он, а если жив, то и адрес можно узнать, думаю, в Союзе Писателей». Імёны сябра ўзгадаў, хутчэй за ўсё, па просьбе даследчыка, але Юльян Сяргеевіч больш цікавіўся біяграфіяй бацькі паэта, рыхтаваў кнігу пра яго.

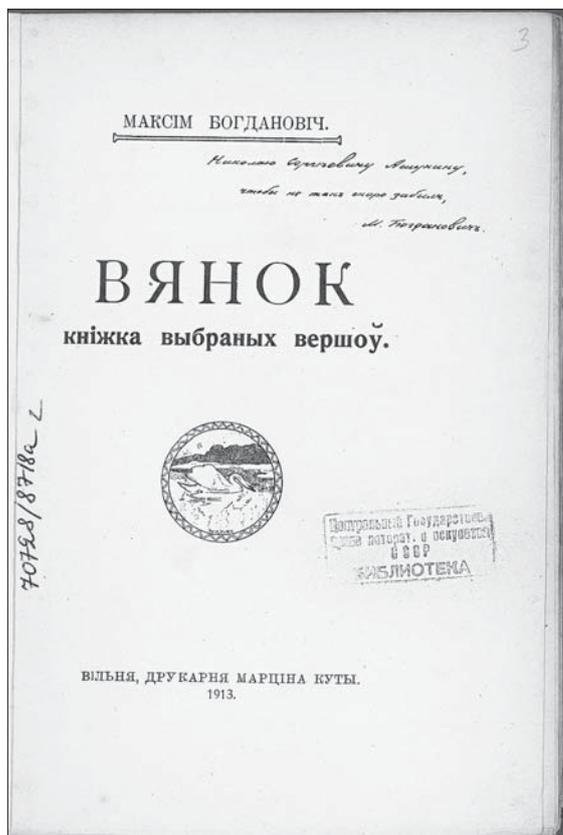
торая даўно ўжо саставілася из всевозможных Стражевых, Сухотинных, Пояркоковых и т.п. Будущий историк станет по этим поэтам изучать слабые места символизма».

Яраслаўскі перыяд для абодвух быў вельмі плённым і насычаным, даследчыкі адзначаюць, што ў гэты час (1914 – 1916 гг.) Ашукін значна пашырыў кола сваіх літаратурных знаёмых, у пераліку імёны А. Блока, К. Вальманта, І. Белавусова, В. Брусавы і іншых. Багдановіч таксама цікавіўся тагаснай рускай паэзіяй, спецыяльна хадзіў у бібліятэку, каб чытаць часопісы, бо ў хатняй бібліятэцы была пераважна класіка. Ён звяртаўся да Валерыя Брусавы, у РДАЛіМ захоўваецца аўтограф М. Багдановіча, паштовая картка да рускага пісьменніка. У выдавецтве К.Ф. Някрасава, дзе працаваў рэдактарам М. Ашукін, выйшлі тры брашурныя М. Багдановіча: «Червоная Русь», (№№ 8 – 9, 1914 г.), «Угорская Русь» (№ 24, 1914 г.), «Братья-чехи» (№ 28,) – серыя «Бібліятэка вайны», 1914 г.

Відавочна, што праца над брашурамі дазволіла маладым людзям пазнаёміцца бліжэй, знайсці агульныя інтарсы, магчыма, дапамагчы адзін аднаму ў публікацыі іншых твораў. Максім Адамавіч напісаў рэцэнзю на кнігу «Архив села Карабихи (Письма Н.А. Некрасова и К. Некрасову)», якая выйшла ў Маскве ў 1916 г. у выдавецтве К.Ф. Някрасова. М. Ашукін браў удзел у падрыхтоўцы выдання, працаваў над з'яўкамі. М. Багдановіч адзначыў працу калегі: «Примечания к письмам составлены г. Ашукиным; работа выполнена им достаточно тщательно, но не совсем полно». Вельмі хутка Мікалай вярнуўся ў Маскву, з Максімам яны ліставаліся, ёсць звесткі, што ў архіве беларускага пісьменніка захоўваліся чатыры лісты ад Ашукіна, але змест іх невядомы.

Застаецца адзін рэальны сведка сяброўства М. Багдановіча і М. Ашукіна – паэтычны зборнік «Вянок», але з сімвалічным пажаданнем – помніць...

Ірына МЫШКАВЕЦ,
вядучы навуковы супрацоўнік
Літаратурнага музея
Максіма Багдановіча

Тытульны аркуш кнігі М. Багдановіча «Вянок» з аўтографам М. Ашукіна

Да 200-годдзя з дня нараджэння **Станіслава Манюшкі**

Манюшка прысвяціў і жонцы Ахілееса Леакадзіі. А ў лютым 1851 года кампазітар напісаў песню «Pelligrina gondinella» на вершы самога Банольдзі.

Як вядома, партыю Ёнтака ў «Гальцы» павінен выконваць тэнор, але ў Вільні, дзе адбылася прэм'ера першага двухактавага варыянта оперы, Манюшка, нікому не давяраючы акрамя Банольдзі, выпісаў партыю

кананню майго сачынення, чым толькі змогуць. Колькі ў мяне было працы, гэта толькі магчыма апісаць на бычыннай скуру. І загінуў бы я напэўна, калі б не знайшоў у Банольдзі больш, чым роднага брата: ён усяляк дапамагаў мне – рыжэ, дзе адбылася прэм'ера першага двухактавага варыянта оперы, Манюшка, нікому не давяраючы акрамя Банольдзі, выпісаў партыю

ў часопісе «Ruch muzyczny» (№ 5 за 1857 год) з Вільні пра канцэрт, які адбыўся 3 красавіка і ў якім удзельнічаў А. Банольдзі: «На заканчэнне пан Банольдзі (артыст, настаўнік спеваў, які больш чым дзесяць гадоў таму асеў у Вільні) спяваў "Мацька", песню Манюшкі ў суправаджэнні аркестра: спяваў яе як заўсёды па-майстэрску. Дарэмна я распісаў бы, жадаючы падаць хоць нейкае ўяўленне аб заслугах гэтага артыста: яны не стасуюцца пад аніякую рубрыку штодзённых музычных клопатаў... Хто чуе яго – адразу цэніць і шануе. Тым, хто пачуў яго не мае магчымасці, альбо і тым, хто няўважна слухае, няхай будзе дазволена звярнуць увагу, што, калі сёння нас вабяць чары італьянскай музыкі, Банольдзі прысвячае сябе выключна збіранню таго, што годна быць узятым, але раскінута па нашай зямлі. Гэта таксама і вельмі працаёмка!».

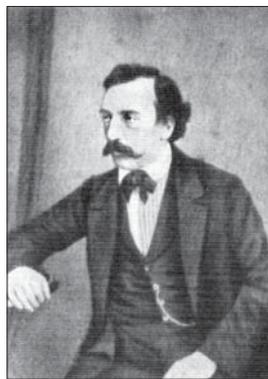
«Ніхто і ніколі лепш за Банольдзі...»

Як часта побач з вялікім майстрам-кампазітарам мы бачым імя вялікага майстра-выканаўца. Бывае, выканаўцы раней за астатніх разумеюць і горача падтрымліваюць талент кампазітара. Успомнім: побач з Францам Шубертам значыцца імя Ёзафа Фогля, побач з Міхаілам Глінкам – імёны Восіпа Пятрова і Таццяны Вараб'ёвай. Так было здаўна. У гісторыі мастацтва XX стагоддзя найбольш паказальнай бачыцца садружнасць Бенджаміна Брытэна з Пітэрам Пірсам.

У гісторыі беларускага мастацтва першым з зафіксаваных прыкладаў такой садружнасці было супрацоўніцтва кампазітара Міхала Клеафаса Агінскага з італьянскім кампазітарам і спеваком Паліяні, які доўга жыў у Залессі і, бясспрэчна, быў першым выканаўцам твораў Арфея «Паўночных Афінаў». Аднак, калі супрацоўніцтва Агінскага і Паліяні не выйшла за межы сядзіба-салонных вечарынаў, то крыху пазнейшае па часе творчае супрацоўніцтва другога італьянскага спевака Ахілееса Юзафа (менавіта так звалі яго ў нашым краі) Банольдзі (1821 – 1871) з беларускімі кампазітарамі сярэдзіны XIX стагоддзя – Станіславам Манюшкам і Фларыянам Міладоўскім – мела зусім іншы характар.

Сын «аднаго з самых славуных спевакоў часоў Расіні», як вызначыў Манюшка, італьянец паводле паходжання, Джузэпэ Акіла Эльміра Банольдзі нарадзіўся ў Іспаніі, у Барселоне. Адукацыю атрымаў у Ланскаім універсітэце (Швейцарыя), пасля заканчэння якога выбраў прафесію... музыканта. Вакальныя навыкі, трэба думаць, Ахілес набыў пад кіраўніцтвам бацькі, а майстэрства ігры на фартэпіяна спасцігаў пад кіраўніцтвам самога Ферэнца Ліста. Дваццацігадовым юнаком у 1842 годзе ён трапіў у Вільню, дзе захапіўся не толькі самім горадам, але яшчэ закахаўся ў мясцовую дзяўчыну Леакадзію Багнеўскую, якая таксама пакахала прыгожага італьянца. Калі яны неўзабаве пажаніліся, здаралася, Ахілес застанеца ў Вільні назаўсёды. Хутка ён авалодаў мясцовай гаворкай і ўключыўся ў музычнае жыццё беларускай краёвай сталіцы. Зарабляў выкладаннем музычных прамудрасцяў слухачам Віленскага шляхетнага інстытута, а ў вольны час спяваў. У асноўным гэта былі творы Манюшкі і іншых мясцовых кампазітараў.

У канцы 1857 года, напрыкладні ад'езду Манюшкі ў Варшаву, віленскія прыхільнікі музыкі арганізавалі ў яго гонар канцэрт. У праграму быў уключаны «Лірнік вясковы» на верш Уладзіслава Сыракомлі. «Песню выконваў тады Ахілес Банольдзі, вакальную культуру якога кампазітар ставіў вельмі высока. Яшчэ ў лютым 1849 года, даючы аўтарскія канцэрты ў Пецярбургу, Манюшка звязваў свае надзеі на поспех з выканальніцкай манерай Банольдзі. І поспех прыйшоў, нягледзячы на тое, што імя віленскага кампазітара ў Пецярбургу ведалі толькі лічаныя аматары музыкі. Манюшка дзякаваў лёсу, які звёў яго з Банольдзі... Спявак і кампазітар моцна пасябравалі. Чуціём артыста Банольдзі ўлоўліваў у творах сябра тое, што многія пачалі разумець і цаніць праз некалькі гадоў. Невыпадкова Манюшка прысвяціў спеваку оперу "Галька"...». Апрача оперы – яшчэ і сем песень на вершы Яна Чачота, Эдварда Жэлігоўскага, Стэфана Вітвіцкага, Вальтэра Скога. Адзін з твораў

Ахілес Банольдзі (фота 1850-х гг.)

Ёнтака ў разліку на Ахілееса-выкананне, гэта значыць, барытона. Пазней Банольдзі пераклаў лібрэта оперы на італьянскую мову, чым вельмі паспрыяў распаўсюджванню «Галькі» па сценах Італіі.

Вось як ацаніў працу Банольдзі ў «Гальцы» ў лісце да нотаваўдальца і рэдактара часопіса «Ruch muzyczny» Юзафа Сікорскага С. Манюшка: «Нашыя сумленныя аркестравыя музыканты, царкоўныя пецычыя, колькі аматараў, аб'яднаўшыся ў труп, лікам звыш сарака чалавек, старанна і чуліва дапамагалі мне да канца з усё ўзрастаючым па меры правядзення рэпетыцыяў разуменнем справы і ганарыліся тым, што будуць спрыяць вы-

Б. Паўлюк у ролі Ёнтака з оперы Станіслава Манюшкі «Галька», 1976 г.

Толькі што, бядак, іграць развучыўся і часта-густо губляе фурманку (спытай Банольдзі, што гэта азначае, і скажы яму, што я яго чуліва абдымаю, што дзякую яму за перакладчыцкую працу; што ўся найбольшая карысць, якую спадзяюся атрымаць з вандроўкі, будзе набыццё ўмацавання таго вышэйшага ў сабе пераканання, якое заўсёды меў пра яго артыстычнае выхаванне. Скажы яму таксама ясна: няхай будучыні за вакно не выкідае, а намагаецца так уладкаваць усё, каб мог абавязкова перабрацца ў Варшаву. Гэта мае нязменнае разуменне ягонай будучыні, а спазненне невыказна мучыць мяне... Дадам, што пра Банольдзі, свайго вучня, Ліст памятае...».

Дарэчы, рэдактар «Сабраных лістоў» С. Манюшкі – выданне, на якое мы апраемся, Вітальд Рудзінскі адзначае ў каментары да гэтага месца: «Губляе фурманку (спытай Банольдзі, што гэта азначае...) – гэта значыць губляе рытм» [ці нітку сюжэта, уток. – Я. Янушкевіч]. І далей: «Банольдзі, які спазнаў польскую мову толькі ў Вільні, вельмі захапіўся каларытнымі і правінцыйнымі [гэта значыць беларускімі] выказваннямі, пра што сведчаць ягоныя лісты». Ад сябе дадам – і «Лісты» Манюшкі таксама.

Пра тое, што Банольдзі цікавіўся не проста мясцовым жыццём, а ў самым шырокім сэнсе культурай беларусаў, сведчыць рэцэнзія Манюшкі

Як бачым, аўтарытэт спевака ў вачах Манюшкі быў непаклісаны. Калі ж у Вільні пачаўся заканчэння вучобы ў Германіі апынуўся Ф. Міладоўскі – даўні, яшчэ з мінскіх дзіцячых гадоў, сябра Станіслава, – той з ліку першых знаёміў яго з Ахілесам. Неўзабаве з друку выходзіць зборнік рамансаў Міладоўскага, у якім услед за тытулам было надрукаванае прысвячэнне: «Ахілесу Юзафу Банольдзі». У пачатку 1850-х гадоў Манюшка і Банольдзі кожнае лета ездзілі ў Друскенікі, аднак не дзеля ўмацавання здароўя – кампазітар і спявак і там аддавалі ўвесь свой час канцэртам, якія наладжвалі для наведнікаў курорта. У 1854 годзе сябры заснавалі ў Вільні таварыства святой Цыцыліі, паставіўшы мэтай выхаванне ў віленчукоў мастацкага густу праз выкананне найлепшых твораў рэлігійнай музыкі. Мелася ў ўвазе выкананне хоць бы двух канцэртаў у сезон. Манюшка спадзяваўся стварыць яшчэ і выдавецтва, якое друкавала б рэлігійныя творы. На жаль, гэтыя спадзяванні не спраўдзіліся, і ўласны зборнік «Песні нашага касцёла», складзены кампазітарам пад час працы арганістам касцёла Св. Яна ў Вільні, ён выдаў толькі ў Варшаве.

Віктар СКОРАБАГАТАЎ,
Уладзімір МАРХЕЛЬ,
Танна КАРЖАНЕЎСКАЯ

(Заканчэнне ў наступным нумары)

Раткаўшычна. Капліца

¹ Мархель, У. Крыніцы памяці. – Мінск, 1990. – Стар. 31 – 32.

Нотр-Дам дэ Пары і спадчына Беларусі

15 красавіка свет ускалыхнула навіна: адбылася сапраўдная культурная катастрофа – пажар у саборы Нотр-Дам дэ Пары ў Францыі. Гатычны храм з'яўляецца не толькі сімвалам французскай сталіцы, але і скарбам сусветнай культуры. Людзі з усяго свету ехалі ў Парыж, каб паглядзець на архітэктурны шэдэўр. Ён прывабліваў шматлікіх мастакоў і пісьменнікаў.

Лёс сабора пятам стагоддзяў складваўся па-рознаму. Ён неаднаразова разбураўся і ўзводзіўся нанова. У XIX ст. храм знаходзіўся ў такім кепскім стане, што ставілася пытанне пра яго знос. Выратаванню сабора ад руйнавання і здабыццю ім славы шмат у чым спрыяў аднайменны гістарычны раман Віктора Гюго, апублікаваны ў 1831 г. У 1841 г. пачалася рэстаўрацыя, што працягвалася больш за 20 гадоў.

У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі захоўваюцца ўнікальныя матэрыялы, што даюць уяўленне пра выгляд сабора ў XVIII – XIX стст. 16 красавіка ў Музеі кнігі НББ

адкрылася міні-выстаўка ў знак салідарнасці і спакування, прысвечаная Сабору Парыжскай Божай Маці. На ёй да 30 красавіка можна пабачыць выданні 1830-х гг. славутага рамана В. Гюго, эстампы з відамі Нотр-Дам мастака Шарля Мер'ена 1850-х гг., выявы інтэр'ераў сабора з каранацыйнага альбома Напалеона Банапарта 1804 г., абрысы храма на мапе Парыжа 1734 г. і інш.

Пазней стала вядома, што на аднаўленне святыні і помніка выдзеленыя вялізныя грошы. Унікальны сабор будзе захаваны. Павучыцца б нам так шанаваць свае вялікія і меншыя помнікі даўніны. Бо супала, што ў гэтыя ж дні ў Беларусі згарэў стары драўляны храм... А колькі ў агні, ад вільгаці, ветру гіне ў нас храмаў, старых бажніцаў, маэнтаў і палацаў – маленькіх ды вялікіх, пампезных і някідкіх... Гіне ад абыхавасці. Не ўсіх чакае пчасны лёс Нотр-Дама.

Паводле інфармацыі НББ падрыхтаваў Уладзімір ПУЧЫНСКАГА

Салата «Велікоднае яйка»

На велікодным стале ў кожным доме будуць фарбаваныя яйкі, але і салату можна зрабіць у выглядзе яйка – атрымаецца святочная і незвычайная страва. Зрэшты, па такім прыцыпле можна прыгатаваць салату з розных інгрэдыентаў, мы ж прапануем толькі адзін з варыянтаў.

Спатрэбіцца: мяса, каўбаса ці кумпяк – 250 г, бульба – 300 г, яйкі – 5 шт., цыбуля-парэй – 150 г, морква – 150 г, маянэз – на смак, соль, перац, алеі для смажання, рознакаляровы балгарскі перац для аздаблення.

Спячыце бульбу, абярыце, натрыце на дробнай тарцы. Зварыце яйкі, аддзяліце бялкі ад жаўткоў, натрыце іх асобна на дробнай тарцы. Мяса парэжце невялікімі

кубікамі. Цыбулю дробна парэжце, моркву натрыце на дробнай тарцы. На алеі злёгка абсмажце цыбулю, дадайце моркву.

Калі ўсе інгрэдыенты гатовыя, можна збіраць салату. Выкладзіце на талерку бульбу ў форме яйка, пасаліце, паперчыце, змажце маянэзам. Затым выкладзіце

мяса, змажце маянэзам. На мяса – жаўткі, пасаліце, змажце маянэзам. На жаўткі – цыбулю з морквай, дадайце крыху маянэзу. Зверху выкладзіце жаўткі. З першу выжраце фігуркі і ўпрыгожце імі салату.

Паводле інфармацыі foodandmood.com.ua падрыхтавала Ніна КАЗЛЕНЯ

Так кажуць на Рагачоўшчыне

Куды ні кінь – усюды клін. Стаіць, як на вігрыне. Са скуру вон лезе. Ён мне ўжо плеш пераеў. Застаўся на моры без вясла.

Не за дзіва, што ён такі мудры.

Баіцца ўласнага ценю. Жадзён з'есці агурка. Выстранчае перад ёй (стараецца дагадзіць).

Гэты хлеб аддадзены. Пайшлі ў сугляды.

На наругу баба дзеду сапсавала сабе кашулю. У яго дык ужо і з неба капае.

Яе і шыла брэе, а мая і брытва не бярэ.

Адзін чобат, другі бот.

Занісаў Міхась СЛІВА

Спявачкі з Рагачоўшчыны – спадчыны захавальніцы

Фота Уладзіміра ПУЧЫНСКАГА

Фотафакт

14 красавіка Карэлчы сталі цэнтрам прыцягнення байкераў і аматараў мотаруху з усіх суседніх раёнаў. Паўдзельнічаў у конкурсах і сустрэцца са старымі сябрамі прыехалі матэрыялы з Навагрудка, Баранавічаў, Міра і нават Мінска. Апроч гульнявой праграмы, глядачоў і ўдзельнікаў чакалі выступы творчых калектываў Стаўбцоўскага раёна. Завяршылася мерапрыемства ўскладаннем кветка да мемарыяльнага комплексу «Зорка».

Вікторыя КАСЦЮК, тэкст і фота

У тэатры «Зьніч»

2 мая маленькіх глядачоў запрашаюць на лялечны мнаспектакль «Граф Глінскі-Папалінскі» паводле казкі Артура Вольскага. Рэжысёр і выканаўца – вядучы майстар сцэны Вячаслаў Шакалідо. Незвычайныя гісторыі адбыліся з вернымі сябрамі – хлопцам Марцінам і катом Максімам. Пасля розных прыгодаў і з дапамогаю свайго разумнага сябра хлопец-сірата Марцін пераўтварыўся ў графа Глінскага-Папалінскага...

Увечары дарослым глядачам будзе прапанаваны мнаспектакль «Прыпадаю да нябёса» паводле твораў Яўгеніі Янішчыц. Выканаўца – заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Ларыса Горцава. Аўтар інсцэніроўкі, рэжысёр-пастановаўшчык – Галіна Дзягілева, музычнае суправаджэнне (цымбалы) – Марыя Кучынская. Паэтычныя вобразы палескай творцы не адпускаюць чытача, нязменна саграваючы сваім святлом.

3 мая дзяцей чакае мнаспектакль-сустрэча «Вясёлая каруселя» паводле твораў Артура Вольскага. Выканаўца, аўтар інсцэніроўкі і рэжысёр – заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Ларыса Горцава, музычнае суправаджэнне Дар'і Неўмяржыцкай (цымбалы). Тут чакаюць вершы, гульні, казкі,

загадкі і розныя прыгоды. А хто пажадае стаць хоць на хвіліну музыкам ці акцёрам... – усё магчыма.

Мнаспектакль Сяргея Кавалёва «Анёл-ахоўнік» паводле вершаў Кармэн Барнос дэ Гаштольд чакае дзяцей 13 мая. Выканаўца – вядучы майстар сцэны Раіса Астразінава, рэжысёр-пастановаўшчык – Галіна Дзягілева. Спектакль – гэта просьбы альбо падзякі розных жывых істотаў Богу. А перадаюць гэтыя просьбы і падзякі ўсваяшнямю анёлы-ахоўнікі.

Увечары дарослым прапануюць паглядзець драматычны мнаспектакль паводле аднайменнага твора Фёдара Дастаеўскага «Кроткая». Рэжысёр-пастановаўшчык, аўтар інсцэніроўкі і выканаўца – Вячаслаў Шакалідо, сцэнаграфія народнага мастака Беларусі Барыса Герлавана, музыку стварыў Алег Залётнеў. Спектакль перадае атмасферу Пецярбурга канца XIX стагоддзя і распавядае гісторыю – сямейную, спяваляльную, пра тое, як складана бывае пацуць адно аднаго...

Спектаклі праходзяць у тэатральнай зале Культурнага цэнтра касцёла Св. Сымона і Св. Алены. Дзіцячыя пастаноўкі пачынаюцца а 15-й гадзіне, дарослыя – а 19-й. Дадатковую інфармацыю можна атрымаць па мінскім тэлефоне: 331-75-53.

Май

1 – Гайда Наталля Віктаруна (1939), артыстка оперы і оперэты, народная артыстка Беларусі, лаўрэат тэатральнай прэміі імя Л. Александровскай (1992), уладальніца «Крышталнай Паўлінкі» (1992), узнагароджаная ордэнамі Ф. Скарыны і «Знак Пашаны» – 80 гадоў з дня нараджэння.

1 – Кроль Ліпа Юльевич (1909, Мінск – 1977), мастак у галіне тэатральна-дэкарацыйнага мастацтва і плакатнага жывапісу – 110 гадоў з дня нараджэння.

1 – Паплаўская Ядвіга Канстанцінаўна (1949, Валожынскі р-н), кампазітар, эстрадная спявачка і выканальніца на клавійных інструментах, народная артыстка Беларусі, лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1979) – 70 гадоў з дня нараджэння.

1 – Тарасевіч Лідзія Кузьмінічна (1929, Мсціслаўскі р-н), настаўніца, заслужаны настаўнік Беларусі – 90 гадоў з дня нараджэння.

2 – Смачнёў Віктар Андрэевіч (1939 – 1996), акцёр, заслужаны артыст Беларусі – 80 гадоў з дня нараджэння.

3 – Нячаеў Леанід Аляксеевіч (1939 – 2010), кінарэжысёр, сцэнарыст (у 1973 – 1990 гг. працаваў на кінастудыі «Беларусьфільм»), стваральнік папулярных тэлефільмаў для дзяцей «Прыгоды Буратіна» (1975), «Пра Чырвоную Шапачку» (1977), «Рыжы, чэсны, закаханы» (1984) і інш., народны артыст Расіі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Расіі (1993) – 80 гадоў з дня нараджэння.

4 – Фларыян Бохвіц (1799, Мір – 1856), філосаф-мараліст, пісьменнік – 220 гадоў з дня нараджэння.

4 – Маланкія Уладзімір Андрэевіч (1929, Мінск – 1978), рэжысёр тэатра, педагог, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі – 90 гадоў з дня нараджэння.

4 – Міладоўскі Фларыян Станіслаў (1819, Мінск – 1889), кампазітар, піяніст, педагог, дзеяч беларускага замежжа (Францыя) – 200 гадоў з дня нараджэння.

Народ сказаў...

Прышлі сваты да адной дзяўчыны. Сватаюць яе за суседа. А яна надрэз:

– Не пайду за яго!

Што ні гаварылі, а яна сваё – не пайду ды і ўсё.

– А чаму ж ты не пойдзеш?

Якая прычына?

– Ды бачыце, мне варажбітка сказала, што мой

першы муж будзе п'яніцаю, другі – гультаём. Дык я хачу адразу за трэцяга выйсці.

Стары хваліўся перад сваёй старою, што ведае нямецкую мову. Неяк ён прыйшоў з працы і сказаў:

– **Копел копел.**

– **Што ты кажаш? – не зразумела старая.**

– **А тое, цёмная баба, што па-нямецку гэта азна-**

чае – здымі з мяне валёнкі і пастаў сушыцца ў печ.

Зранку стары прачнуўся,

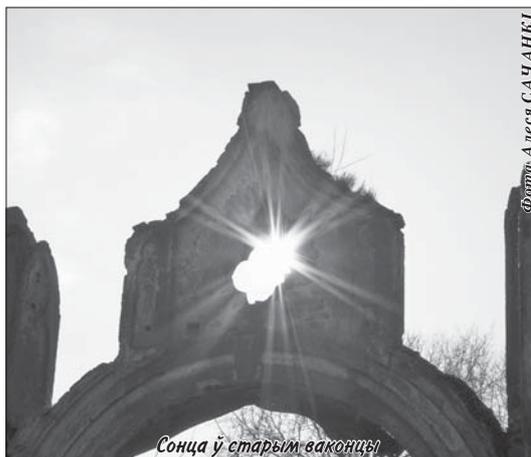
а жонка і кажа яму:

– **Мопел копел.**

– **Гэта яшчэ што? – здзіўіўся стары.**

– **А тое, што твае валёнкі згарэлі.**

Паводле зборніка «Беларускія народныя жарты» (сабраў Змітро Бяспалы; Мінск, 1970)

Фотай Алякс Сачанкі

**Наступны нумар
«Краязнаўчай
газеты»
выйдзе 13 мая.
Сустрэнемся,
сябры, пасля
вялікіх святаў!**

Малая краязнаўчая энцыклапедыя

(Пачатак у № 1 за 2003 год)

ПІНСКА-ІВАЦЭВІЦКІЯ РУЧНІКІ – тып традыцыйных тканых ручнікоў, якія вырабляюць народныя майстры вёсак Бярозаўскага, Ганцавіцкага, Драгічынскага, Іванаўскага, Івацэвіцкага, Пінскага раёнаў. Вядомыя з XIX ст. Даўжыня 180 – 250, шырыня 23 – 30 см. Па колеравай гаме, стылістыцы арнаменту, якасці палатна блізкія да мотальскіх ручнікоў. Ткуць з ільняных і баваўняных нітак, па краях аздабляюць шматколёрным вышытым гладдзю арнаментам (выявы букетаў, вазаў, гірляндаў кветак і інш.).

Бываюць прамавугольныя і ступеньчатыя (да асноўнай часткі прышываюць па канцах вузейшыя кавалкі палатна, што надае ім ступеньчатую форму). Прамавугольныя ручнікі ткуць у 3 ніты арнаментам «у коскі», канцы завяршаюць мохрыкамі ці паскамі карункаў (плечыны з нітак асновы або вязаныя з белых баваўняных). У арнаментыцы пашыраныя палоскі: вузкія папярочныя, адзінкавыя ці згрупаваныя па некалькі (чырвоныя, чырвона-блакітныя, шэра-белыя), а таксама падоўжныя і папярочныя, якія ўтвараюць буйнарапортную клетку. Ступеньчатыя ручнікі ткуць у 2 ніты, асноўную (шырэйшую) частку аздабляюць гладкімі ці ўзорыстымі палосамі геаметрычнага арнаменту, канцы – дробна-ажурнымі вузляковымі карункамі, плечынымі з суканых нітак

асновы, вышытым крыжыкам арнаментам антрапаморфнага, зааморфнага, расліннага характару (стылізаваныя выявы жанчынаў, жывёлаў, птушак выконваюць чырвонымі і чорнымі ніткамі бавоўны-горынь).

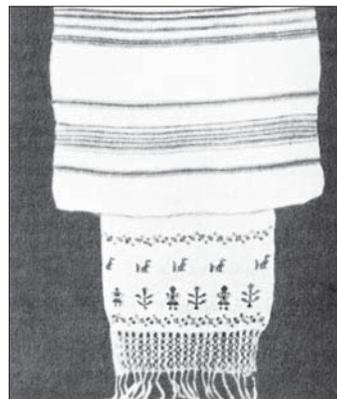

**Пінска-івацэвіцкія ручнікі.
Вёска Лядавічы Іванаўскага раёна**

Шырока выкарыстоўваюцца ў аздабленні інтэр'ераў хатаў, традыцыйных абрадах, служаць узорамі пры распрацоўцы сувенірных вырабаў. Зберагаюцца ў Нацыянальным гістарычным музеі Рэспублікі Беларусь, Музеі беларускага народнага мастацтва (філіял Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь у в. Раўбічы Мінскага раёна), Музеі старажытнабеларускай культуры Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі Беларусі, Расійскім этнаграфічным музеі (Санкт-Пецярбург).

**Пінска-івацэвіцкія ручнікі.
Вёска Парэчка Пінскага раёна**

**Пінска-івацэвіцкія ручнікі.
Вёска Крамно Драгічынскага раёна**

**Пінска-івацэвіцкія ручнікі.
Вёска Споравы Бярозаўскага раёна**